

Farkas Zsuzsa

Nagy Sándor 150

A Gödöllői Múzeumi Füzetek új darabja

Szerk. Óriné Nagy Cecília –
Dr. Czeglédi Noémi

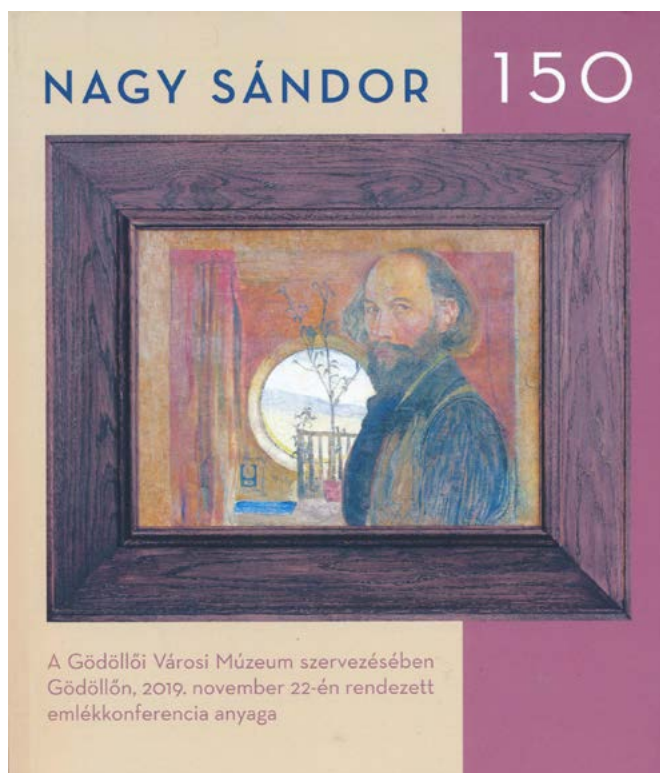
Gödöllői Városi Múzeum,
2021, 299 oldal

A gödöllői múzeum a helytörténet, az irodalomtörténet és a textilművészet tárgyában ad ki könyveket, füzeteket, és mellette önálló kiállítási katalógusokat jelentet meg. A *Gödöllői Múzeumi Füzetek* legújabb, 19. darabja a 2019-ben megrendezett emlékkonferencia anyagának gyűjteménye. A 300 példányban megjelent könyv digitálisan is olvasható, letölthető a múzeum honlapjáról. A hosszú életű Nagy Sándor (Németbánya, 1869 – Gödöllő, 1950), a szecessziós gödöllői művésztelepen grafikai és iparművészeti munkáival vált jelentős művésszé. Az Óriné Nagy Cecília által megírt részletes életrajz után a monográfus Gellér Katalin írásával kezdődik a tanulmányok sora, amely *A „filozófus” és az „életreformer”* címet viseli, és amelyben a korszak szellemi áramlatainak a művész életművére gyakorolt hatását, tükröződését kutatja a szerző. Ezt a hosszabb tanulmányt tizennégy rövidebb követi.

Nézzük a témákat: a „fantáziás műtyürek” – a művész néprajzi gyűjtései, kapcsolata a cserkészekkel és az Ady-illusztrációkkal – elvezetnek az általa készített ex librisek vizsgálatáig. A japán babákat Nagy Sándor leányáról, Pintyőről készült rajzok között fedezhetjük fel. Az üvegablaktervek és a zászlótervek mellett Pesterzsébeten található munkáit is összegyűjtötték. A szerkesztők a művész életére és megítélésére vonatkozó nehezebb időszakot, az 1920–1945 közötti éveket sem kerülték el, pontosították az eddig megállapított tényeket, miközben számos releváns kérdést is feltettek ezzel kapcsolatban. Közéleti tevékenységének vizsgálata közben kiderült, hogy dokumentumok támasztják alá, hogy 1932-ben főtanácsos lett, ami a méltóságos cím használatára jogosította. Kiderült továbbá, hogy a Képzőművészeti Főiskolán 1934–1945 között csak óradó tanár volt a freskó és tempera szakon.

A Gödöllőn felépített, mára ikonikussá vált, Medgyaszay István által tervezett műteremházának ismertetése kapcsán meg kell említeni, hogy az 1904–1906 között épült ikerház (a másik Belmonte Leóé) igen rossz állapotban van, 2017-ben kopogóbogarak és fenyőcincér jelenlétét ismerték fel, amely miatt évente kell az állagvédelmet megújítani.

A budapesti és gödöllői szerzőkhöz csatlakozott Szabadka és Veszprém (Nagy Sándor ott járt iskolába), sőt a Budapest-Mátyásföldön található Szent József-templom plébánosa is. Sokrétű, sokszínű anyag keletkezett, amely kiegészíti Gellér Katalinnak a *Mester, hol lakol?* című, 2003-ban a Ballasi Kiadónál megjelent monográfiáját és a Pesterzsébeten lévő üvegablakokat bemutató kötetet is (2008).

Prékopa Ágnes *„Fantáziás műtyürek”*: szörnyszelídítő stilizálás Nagy Sándor művészetében című remek írása saját korábbi, 2003-as véleményének pontosítása, módosítása. Megállapítja, hogy a „fantáziás műtyürek” (a címet maga a művész adta rajzainak) „az ornamentikatörténet legfondorlatosabb motívumai közé tartoznak, stilizált, organikus díszítményeknek tűnnek, miközben valamiféle kimondatlan, de egyértelmű fenyegetést közvetítenek a néző felé”. Példaként említi a Nemzeti Szalon üvegablakainak virágait, amelyek a művészet virágai voltak. A bal oldali alsó ívháromszögben látható, hogy a virágok gyökerei egy fekvő nőalak melléig érnek, amin apró ülő szörnycskének is láthatunk. A jobb oldali ívháromszögben lévő részt négy lábú állatként, talán kutyaként lehet azonosítani.

Érdemes elolvasni a kötetet! Reméljük, hogy a *Gödöllői Múzeumi Füzetek* további részei is olyan kutatásokat tartalmaznak majd, amelyek a helytörténet és a művésztelep gazdag, feltáratlan anyagát mutatják be színvonalasan.